

Protokoll fört vid enskild föredragning

Social- och miljöavdelningen
Socialvårdsbyrån, S2

Beslutande
Minister
Arsim Zekaj

Föredragande
Specialsakkunnig
Gunilla Lindqvist

Justerat
Omedelbart

Nr 61

Handbok om funktionshindersservice på svenska.

ÅLR 2024/4596

73 S2

Bakgrund

I januari 2024 beslöt generaldirektören för Institutet för hälsa och välfärd (THL) (beslut PP 7/2024) att tillsätta svenskspråkig sakkunniggrupp för "Handbok om funktionshindersservice" för ny treårsperiod, 1.1.2024-31.12.2026. Sakkunniggruppens uppdrag är att främja utvecklandet av den svenska handboken som publiceras på webbplatsen Thl.fi. Sakkunniggruppen ska bidra till att handboken erbjuder uppdaterad, sakkunnig och pålitlig information på svenska, särskilt om service som grundar sig på funktionshindersservicelagstiftningen, inberäknat närståendevård och service utifrån socialvårdslagen. Ett redaktionsråd handhar funktionen för THL:s motsvarande handbok på finska.

Den svenskspråkiga handboken samlar rättspraxis gällande funktionshindersservice till ett ställe, samt förmedlar information om de specialfrågor som berör den finlandssvenska och den åländska befolkningen. Åland deltar i den svenskspråkiga sakkunniggruppen med två tjänstemän, representanter för Ålands landskapsregering samt Kommunernas socialtjänst k.f., vilka bl.a. bidrar till handboken med svenskspråkig och Ålandsspecifik information. Den svenskspråkiga handboken utgör ett redskap för en bred målgrupp svenskspråkiga användare.

Avsikten med den tvåspråkiga webbhandboken är att öka likvärdigheten nationellt, att förbättra kvaliteten på tjänsterna och att främja ett nytt funktionshinderspolitiskt tänkande, med målet att stärka medborgarnas självbestämmanderätt och möjligheter till deltagande.

På den svenskspråkiga sakkunniggruppens möte den 20 juni framkom information att den svenskspråkiga handbokens framtid är osäker, att nedläggning av den svenska handboken om funktionshindersservice skulle utgöra en del av förändringsförhandlingarna

av THL:s verksamhet. Det framkom att THL utvärderar möjligheten till att eventuellt sköta ett underhåll av den svenska handboken med hjälp av "de snabbt utvecklande språköversättningsprogrammen". Den finskspråkiga handboken ska i motsats med den svenska, fortsätta som tidigare.

Beslut

Landskapsregeringen önskar framföra ett ställningstagande med anledning av att framtidsutsikterna för den svenskspråkiga handboken, enligt uppgift, är oklara samt om den funktion som den svenskspråkiga sakkunniggruppen innehar.

Av Statsrådets principbeslut, Nationalspråksstrategi 2021:87 framgår att självstyrelsesystemets systematik och funktion utgår från att Finland är ett tvåspråkigt land och att det finländska samhället fungerar även på svenska. Vidare betonas vidden av att "de digitala system och -tjänster som rikets myndigheter skapar och använder finns tillgängliga även på svenska, inte bara för enskilda utan även för myndigheterna själva, eftersom statens myndigheter på Åland samt i vissa fall landskapsmyndigheterna och kommunerna ska kunna använda och synkronisera med desamma". Landskapsregeringen vill lyfta den svenska handboken som publiceras på webbplatsen Thl.fi samt den svenskspråkiga sakkunniggruppen som ett lyckat exempel på ett välfungerande samarbete och samordning mellan riket och Ålands lagstiftningsbehörigheter.

Med beaktande av att den svenska handbokens framtid är osäker påminner landskapsregeringen att den finska staten har en skyldighet att, i enlighet med statsrådets principbeslut, kunna tillgodose den enspråkigt svenska befolkningens behov såväl i landskapet Åland som på annat håll i Finland, på samma sätt som för den enspråkigt finska befolkningen som inte kan svenska. Enligt uppgift ska den finskspråkiga handboken fortsätta som tidigare i motsats till den svenska. Statsrådet ska även i enlighet med 43 § 2 mom. självstyrelselagen (1991:71) för Åland se till att bestämmelser och föreskrifter som ska gälla i landskapet finns tillgängliga på svenska. Det är rikets skyldighet att se till att det svenska språket är korrekt översatt. Den svenskspråkiga sakkunniggruppen bidrar till att handboken erbjuder uppdaterad, sakkunnig och pålitlig information på svenska.

Ovannämnda är viktigt med tanke på rättssäkerheten. Avsikten är att ny funktionshinderslagstiftning ska träda i kraft i riket 1 januari 2025 vilket kommer innebära ett ökat behov och efterfrågan av information. Till skillnad från lagberedning så sker styrningen av hur lagstiftningen ska tillämpas bland annat genom den tvåspråkiga handboken, på lång sikt med syfte att förenhetliga praxis i arbetet.

Landskapsregeringen önskar påpeka att det är angeläget att, på samma sätt som för den enspråkigt finska befolkningen, tillgodose den svenskspråkiga befolkningens behov genom att säkerställa tillgången till en handbok vilken erbjuder uppdaterad, sakkunnig och pålitlig information på svenska, särskilt om service som grundar sig på funktionshindersservicelagstiftningen, inberäknat närståendevård och service utifrån socialvårdslagen. Detta i syfte att öka likvärdigheten nationellt samt med målet att stärka medborgarnas självbestämmanderätt och möjligheter till deltagande.